

Sosyal Belediyecilik Anlayışı Bağlamında Sokak Hayvanları ve Güncel Tartışmalar

Nahit Bek¹

ORCID: 0000-0002-7767-9774

Öz

Kamu yönetimi alanında yaşanan gelişmeler kurumların kendilerini yeniden tanımlamalarını ve daha verimli hizmet sunabilmek adına kurumsal iyileştirmelerin gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Bu gelişmeler yerel dinamikleri ön plana çıkartırken yerel yönetimlerin sosyal yardım ve hizmetler çerçevesinde “sosyal devlet” ilkesinin bir tezahürü olarak varlık göstermelerini sağlamaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimler arasında ön plana çıkan belediyeler sosyal belediyecilik anlayışı gereğince sosyal yardım ve hizmetlerle belediye sakinlerinin ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmaktadırlar. Belediyelerin insanlar dışındaki canlılar (sokak hayvanları) içinde hizmet vermeye çalıştıkları ve bu kapsamda kurumsal yapılanmalarında hayvanlarla ilgili birimlerin varlığıyla faaliyet gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu çalışmada, sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde belediyelerin sokak hayvanlarına yönelik yetki ve sorumlulukları güncel düzenlemeler üzerinden tartışılacaktır. Çalışma, Türkiye’deki yasal düzenlemeler çerçevesinde tasarlanmıştır. Doküman analizi tekniğinden yararlanılarak ulaşılan veriler ve basında yer alan tartışmalar ışığında sosyal bir fenomen haline gelen sokak hayvanları sorunu sosyal belediyecilik anlayışıyla yorumlanmış olup kent sakinlerinin kendilerini güvende hissedeceği şehir hayatına dair önerilerde bulunulmuştur. İdeal bir kent tasarımının temel bileşkelerinden birisi olarak tasavvur edilen halk sağlığı ve güvenliğini temin etmek, güvenli sokakların ihdasıyla başlayacak bir süreç olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal belediyecilik, sokak hayvanları, yerel yönetimler, kentsel alan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, E-posta: nahitbek@gmail.com

Stray Animals and Current Debates in the Context of the Understanding of Social Municipalism

Nahit Bek²

ORCID: 0000-0002-7767-9774

Abstract

Developments in the field of public administration have prompted institutions to redefine themselves and undertake institutional improvements to provide more efficient services. These developments have brought local dynamics to the forefront, enabling local governments to manifest the principle of the “welfare state” within the framework of social assistance and services. In this context, municipalities, which stand out among local governments, strive to meet the needs of their residents through social assistance and services in line with the understanding of social municipalism. It is observed that municipalities also provide services for non-human living beings (such as stray animals) and, in this scope, operate with institutional structures that include units dedicated to animals. This study discusses the authority and responsibilities of municipalities towards stray animals within the framework of social municipalism, based on recent regulations. The study is designed within the context of legal regulations in Turkey. Utilizing the document analysis technique, data obtained and debates covered in the media are examined to interpret the issue of stray animals a social phenomenon within the framework of social municipalism. Recommendations are offered for urban life in which city residents can feel safe. Ensuring public health and safety, envisioned as one of the fundamental components of an ideal urban design, has been regarded as a process that begins with the establishment of safe streets.

Key words: Social municipalism, stray animals, local governments, urban area

² Asst. Prof., Canakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, E-mail: nahitbek@gmail.com

Giriş

Sosyal devletin tek bir tanımı bulunmamaktadır. Ülkelerin uyguladıkları sosyal politikalar çerçevesinde sosyal devlet kavramının mahiyeti değişiklik gösterebilmektedir. Bu değişken yapıyla birlikte sosyal devlet tanımlamaları da çeşitlilik göstermektedir. Bu noktada sosyal devleti tanımlamaya yönelik yaklaşımların hangi kavramı merkeze aldığıyla ilgili farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bazı tanımlamalarda “refah” kavramı merkeze alınırken bazı tanımlamalar “sosyal” kelimesi etrafında şekillenmektedir. Bazı yaklaşımlar ise devletin yapması gereken görevler ve ulaşılması hedeflenen esaslar üzerinde durmaktadır. Ancak, sosyal devlet denilince akla gelen en yalın tanımlar, vatandaşların belirli bir refah seviyesinin altına düşmeden hayatlarını devam ettirebilmeleri maksadıyla bireyin sosyal ve ekonomik haklarla desteklenmesi fikri etrafında şekillenmektedir. Ayrıca sosyal devlet, toplumsal dayanışma ve birlikteliğin artırılmasının eşitliğin ve adaletin tesisi ile bağlantılı olduğunu da savunmaktadır (Sallan Gül, 2004:147). Bir başka tanım ise sosyal devleti bireysel refahı artıran devlet olarak ifade ederken bunu sağlamak için de devletin bireylere, mesleki tatminlerini sağlayacak yeterli ücret, emeklilik hakkı ve boş zaman yaratması gerektiği üzerinde durmuştur (Barr, 2012:345). Devlet, sosyal ve ekonomik hayatın işleyişine müdahale ederek, yoksullukla mücadele başta olmak üzere gelir dağılımındaki adaletsizliği gidermek ve sosyal adaleti sağlamak üzere piyasaya müdahale etmektedir. Bu doğrultuda sosyal devlet, eğitimden sağlığa, sağlıktan konut hizmetlerine kadar birçok alanda sosyal faydayı sağlayan hizmetler sunmaktadır (Göze, 2000; 430).

Günümüzde nüfusun büyük bir kısmı kentlerde yaşamaktadır. Kentlerde ön plana çıkan yerel yönetim birimleri olarak belediyeler ise sınırları içerisinde yaşayan insanların beledi nitelikteki ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğuyla birlikte sosyal devlet ilkesinin mantıksal arka planında yatan birçok görevi de üstlenmiş durumdadırlar. Bünyesinde barındırdığı nüfusun büyüklüğü ve belediyelerin yetki alanları *sosyal devlet* denilince akla merkez ile yerel yönetim birimlerini de getirmektedir. Sosyal devlet tanımlarında ön plana çıkan vatandaşlara asgari gelir güvencesi veren, sosyal güvenlik olanağı sağlayan bireylere eğitim, sağlık ve barınma gibi hizmetleri sağlayan devlet anlayışı, sosyal belediyecilikte sosyal risk gruplarına ve dezavantajlı

gruplara yönelik sunulan hizmetler başta olmak üzere gerçekleştirilen hizmetler *sosyal devletin yerel karşılığı*³ şeklinde tezahür edilebilecek bir yerel yönetimciliği çağrıştırmaktadır.

Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Sokak Hayvanları

Yerel yönetimler arasında nüfus büyüklükleriyle ön plana çıkan belediyelerin temel görevleri toplumun yerel nitelikteki ortak ihtiyaçlarını karşılamak olarak kabul edilmektedir. Bu kabul, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda da yasal olarak yer almakta olup mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla imar, su ve kanalizasyon, ulaşım, kültür, sanat, ağaçlandırma, öğrenci yurtları, nikah işlemleri, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve sosyal hizmetler ve yardımlar şeklinde belirtilmektedir (m.14). Ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda da benzer görevler sayılmış olup *Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işletletmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak* şeklinde sosyal hizmet niteliğindeki görevler yer almaktadır (m.7). Kanunlara da yansıyan hizmet anlayışındaki değişim göstermektedir ki belediyelerin alt yapı, temizlik, ulaşım gibi klasik anlamda yerel hizmetlerle sınırlı kalmayan daha geniş çerçevede tezahür eden bir hizmet anlayışı bulunmaktadır. Belediyelerin halkın sosyal sorunlarıyla da ilgilendiği görülmektedir. Ayrıca halkın talep ve ihtiyaçlarının yöreden yöreye değişiklik göstermesi taleplere yerel yönetimlerin daha etkili cevap verebilme potansiyelini ortaya çıkartmaktadır. Dolayısıyla sosyal yardımların önemli bir kısmının belediyelerce görülmesi de mantık çerçevesinde olması beklenen bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında ilgilendikleri sorunlar temelde üç başlık altında toplanmaktadır;

- 1.Toplumun işleyişi ve yapısından kaynaklanan ve acil müdahale gerektiren boyutlarda olan işsizlik, yoksulluk, dilencilik gibi sorunlar,
- 2.Belediyenin sınırları çerçevesinde meydana gelen afetlerden zarar gören halkın ihtiyaçlarını karşılamak,

³ Yılmaztürk ve Güler (2017), "Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunlar" başlıklı çalışmalarında bu konuyu detaylı bir şekilde ele almaktadır.

3.Kentsel ve çevresel sorunlardan kötü etkilenen yaşlı, çocuk ve engellilerin sorunlarını çözmektir.

Günümüzde belediyelerin sosyal belediyeçilik olarak yürüttükleri hizmetler temel olarak bu üç kaynaktan gelmektedir (Dündar, 2011;122). Belediyelerin sınırları içerisinde yaşayan bireylerin sorunlarıyla ilgilenmeleri hem yasal görevleri arasında yer almakta hem de sosyal belediyeçiliğin bir gereği olarak yapması gereken görevler arasında bulunmaktadır. Bu bağlamda sosyal belediyeçilik olarak adlandırılan faaliyetler sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Sosyal yardımlar ailesini ve kendisini geçindirme imkânı olmayan kişilere ihtiyaç durumuyla orantılı bir şekilde yapılan ve o kişilerin kendilerine yeterli duruma gelmelerini amaçlayan ayni ve nakdi yardımlardır. Sosyal hizmetler ise yoksul ve engelli gibi dezavantajlı grupların toplumla uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için yapılan yardımlardır. Bu yardımlar da ayni ve nakdi nitelikte gerçekleştirilebilmektedir (Aygen, 2014;182). Nihai amaç üzerinden okunduğunda ise hem sosyal yardımlar hem de sosyal hizmetler benzer gayelerle gerçekleştirilmektedir. Sosyal hizmetlerin uygulama alanı ve hedef kitlesi daha geniş olmakla birlikte toplumu oluşturan bireyler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesi paydası karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülmesi gereken hizmetleri belirli başlıklar altında sınıflandırmak gerekirse;

- * Barınma imkanı olmayan kişilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamak,
- * Çocuk yuvaları ve kreşler yapmak,
- *Huzur evleri tesis etmek,
- *Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri hizmete sokmak,
- * Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak
- *Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak,
- *Aş evleri ve imarethaneler kurmak,
- *Engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,
- *Meslek ve beceri edindirme kursları açmak,
- *Yeşil alanları yaygınlaştırmak,
- *Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek,
- *İş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve ekipman desteği sağlamak,

*Gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmak (Akdoğan, 2006;44)

Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilen hizmetlerin genellikle dezavantajlı kesimlere yönelik olan faaliyetler ve yerel halkın ihtiyaçları çerçevesinde gerçekleştirilen kentsel hizmetler olduğu görülmektedir. Bu kapsamda sosyal belediyecilik faaliyetlerini inceleyen akademik çalışmaların konuya benzer bir pencereden baktığı görülmekte olup; Balçılar ve Çınarlı'nın (2020) Bornova Belediyesi örneğinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında sosyal belediyecilik faaliyetlerine bazı yöneticiler tarafından gereken önemin verilmediği, sosyal faaliyetlerin denetiminin olması gerekliliği ve sosyal dokunun yeteri kadar analiz edilemediği gibi bulgulara ulaşılmıştır. Aygen'in (2014;188) Elazığ Belediyesi örneğinde kaleme aldığı çalışmasında ise dar gelirli ailelere, yaşlılara, çocuklara, öğrencilere ve engelli kişilere yönelik uyguladığı sosyal içerikli projeler ve hizmetler ile yaptığı sosyal yardımlarla; belediyenin sosyal belediyecilik alanında faaliyetlerde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Güven ve Yazar'ın (2021;36) tüm canlılar için sosyal belediyeciliği tartıştıkları çalışmalarında, sosyal belediyeciliğin insan odaklı bir anlayış olduğunu ancak sokak hayvanlarına yönelik faaliyetlerinde bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Akıllı (2018;100-106) ise belediyelerin sokak hayvanlarına yönelik faaliyetlerini ve görevlerini ortaya koyduğu çalışmasında ise hayvan barınaklarının ihtiyacı karşılamadığı ve fiziki ortamlarının sağlık koşullarına uymadığını ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalar ve mevzuatta yer alan yasal metinler incelendiğinde sosyal belediyecilik anlayışının odaklandığı temel noktanın belediye sakinleri içerisinde yer alan dezavantajlı gruplara yönelik yardım faaliyetleri ve kültür sanat etkinliklerinin yapılacağı sosyal donatı merkezleri gibi alanları hayata geçirerek kentte toplumsallaşmaya yönelik faaliyetler yapmak olarak gerçekleştiği görülmektedir. Ancak, sosyal belediyeciliğin ilgilendiği temel sorunlar arasında yer alan kentsel ve çevresel sorunlardan kaynaklanan yaşlı, engelli ve çocuklar başta olmak üzere kent sakinlerini olumsuz etkileyen kötü koşulların ortadan kaldırılması problemine odaklanıldığında sokak hayvanlarından kaynaklanan sorunların da sosyal belediyecilik faaliyetleri arasında değerlendirilebileceği görülmektedir. Son yıllarda basında yer alan haberler, siyasilerin söylemleri ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri değerlendirildiğinde toplumsal bir fenomen haline gelen sokak hayvanları sorununun çözüm bekleyen kentsel problemler içerisinde ön plana çıktığı gözlerden kaçmamaktadır.

Sosyal belediyeçilik ilkesi gereği belediyelerden beklenen hizmetler incelendiğinde bu hizmetlerin birçoğunun sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesinin sokak hayvanlarının kentsel alanlardaki varlığıyla yakından ilgili olduğu görülmektedir. Örneğin park ve bahçeler gibi sosyal donatıların kentlerde yer alması vatandaşların ihtiyaçlarına cevap verirken öte yandan park ve benzeri kentsel alanlarda yer alan çocuk parkları, kafeler, sosyal tesisler, oturma bankları vb. yerlerde insanların karşısına onları tedirgin edebilecek bir sokak hayvanının çıkma ihtimalini de güçlendirmektedir. Başka bir ilke olan engelliler ve yaşlılar için ulaşımında kolaylığı sağlayacak tedbirler alınması üzerinden bakılacak olursa basında yer alan haberlerden kent sakinlerinin bu hizmetlere erişim esnasında sokak hayvanları tehlikesiyle karşılaştığı gerçeği; “*Misafirliğe giden yaşlı adama köpek saldırdı*”, “*12 yaşındaki çocuğu köpeklerden babası kurtardı*”, “*İstanbul’da başıboş köpek dehşeti, yaşlı adamı az kalsın parçalıyorlardı*” şeklinde ulusal basında yer alan haberlerde görülmektedir (ntv.com; haberturk.com; takvim.com). Haberler incelendiğinde bu olayların kentsel alanlarda meydana geldiği, mağdurların da genellikle sosyal yardım ve hizmetlerin odağındaki kişiler olan yaşlılar, kadınlar ve çocuklardan oluştuğu görülmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde belediyelerin sokak hayvanlarının yarattığı olumsuz tabloyu, hayvanların haklarını da gözeterek ortadan kaldırması/kaldırmaya çalışması gerekliliği sosyal belediyeçilik kapsamında beklenen görevler arasında yer edinmektedir.

Sokak hayvanları kavramı toplumun genelinde hakim olan, belli bir algıyı ortaya koyan bir kavramdır. Bu kavram genellikle kedi ve köpek cinsleri için kullanılmaktadır. Günlük hayatta sokakta yaşayan canlılar için kullanılan bu kavram 5199 sayılı kanunda *sahipsiz hayvan* olarak geçmektedir. Sahipsiz hayvan tanımı ise; “*Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucusunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan evcil hayvanları*” ifade etmektedir (m.3). Bu tanımdan ve güncel tartışmalardan hareketle sahipleri tarafından sokağa bırakılmış veya sokaklarda dünyaya gelip hiç sahiplenilmemiş olan sahipsiz hayvanları sokak hayvanı olarak ifade etmemiz mümkündür. Ancak, bugün sokak hayvanı diye tabir ettiğimiz hayvanlar (özellikle kedi ve köpekler) yüzyıllar önce insanlar tarafından evcilleştirilmiş olup insanlarla birlikte yaşayan canlılardır. Diğer bir ifadeyle insanlar tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş canlılardır. Bu bağlamda sokaklarda kendi kendilerine hayatta kalmaya çalışmaları anormal bir durum olarak değerlendirilebilir.

İnsanlık uzun süredir hayvanlarla birlikte yaşama tecrübesine sahiptir.

Örneğin, paleogenetik⁴ bir çalışmaya göre yabani köpeklerin 14 bin yıl önce evcilleştiği düşünülmektedir (Ak, 2017;69). Benzer şekilde, tavuklar, atlar, kediler vb. birçok hayvanın evcilleştirilip yerleşik yaşamın bir parçası olması binlerce yıllık bir geçmişe sahiptir. Geçmişte insanlar tarafından evcilleştirilip yerleşik hayatın birer parçası haline gelen bu canlılara karşı insanoğlunun tarihsel ve vicdanı sorumluluğu bulunmaktadır. Özellikle endüstriyelleşme ile birlikte hayvanların gıda üretimi, eğlence ve deneysel gibi amaçlarla kullanımının da yaygınlaşmasıyla birlikte çeşitli yasal düzenlemelerin yapılmasına veya mevcut yasaların gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulmuştur (Gürler & Osmanağaoğlu, 2009;325). Mevcut yasaların sokak hayvanları ve insanlar arasındaki dengeyi sağlama noktasında yetersiz kaldığı ve uygulamada yetersizliklerin olduğu yaşanan hadiseler çerçevesinde görülmektedir. Bu kapsamda sokak hayvanları ve insanlar arasındaki dengeyi gözetken ve her iki canlı türünün de yaşam hakkını koruyan yasal tedbirlerin alınarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Sokak Hayvanlarına Yönelik Hukuki Düzenlemeler ve Tartışmalar

İlk çağlara kadar uzanan insan ve hayvan ilişkisi, bazı hayvan türlerinin evcilleştirilmesiyle farklı bir boyut almıştır. İlk zamanlarda bu ilişkinin terazisi insanların menfaati yönünde ağır gelirken günümüzde hayvan hakları savunucuları ve hayvanlara karşı değişen ve gelişen bakış açısı çerçevesinde terazinin yönü değişmeye başlamıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki insanların maddi ve manevi gelişiminde hayvanlar başta olmak üzere diğer canlıların önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu öneme binaen bir bütün olarak doğanın ve hayvan haklarının korunması insanlığın devamı için de son derece önem arz etmektedir. Bu kapsamda hem eski hukuk metinlerinde hem de İslam hukukunda hayvan hakları ile ilgili metinlere ve düzenlemelere rastlanmaktadır⁵. Kanunların ve diğer yasal düzenlemelerin genel olarak kişilerin hakları üzerinden biçimlendiği değerlendirildiğinde hayvanların hakları tartışılırken tartışmaların odağındaki canlıların “kişi” sayılıp sayılmayacağı da tartışılmaktadır. Günümüzde ulusal ve uluslararası platformlarda hayvanları

⁴ Arkeolojik kalıntılardan elde edilen ve antik DNA olarak isimlendirilen genetik materyalleri inceleyen nispeten yeni bir bilim dalı olarak adlandırılmaktadır.

⁵ Ur - Nammu Yasaları (M.Ö. 2100), Lipit-İştar Kanunu (M.Ö. 900), Eshnunna Yasaları (M.Ö.1920), Hammurabi Yasaları (M.Ö. 1728), Kuran-ı Kerim (610) hayvan haklarına ilişkin düzenlemelere yer veren ilk kaynaklara örnek teşkil etmektedir.

kişi olarak değerlendiren söylemlere rastlanmaktadır. Bu kapsamda hayvan haklarının yasal güvenceye bağlanması yönündeki yenilikçi görüşler ön plana çıkmaktadır. Ancak, Roma Hukuku'nun temelinde yer alan ikili ayrım "insanlar" ve "şeyler" olarak kabul gördüğünden hayvanlar bu ayrımda şey olarak nitelendirilmiştir. Örneğin, Aristoteles hayvanların akıllı olmadığı gerekçesiyle hayvanların hiyerarşide en altta olduğunu öne süren filozoflardan-
dır (Köybaşı, 2018;125). Bu düşünceler çerçevesinde değerlendirildiğinde hayvanlara eşitlikçi bir yaklaşım çerçevesinde haklar tanınmasının mümkün olmadığı görülmektedir. Dünyanın farklı yerlerinde bu yönde talepler olsa da hayvanlara ödev/sorumluluk yüklenmesi gibi hak sahipliği doğuran hukuki nitelikteki eylemler insan öznesi gibi bilinç ve akıl sahibi olmayan canlıları ayrı bir değerlendirmeye tabi tutmayı gerekli kılmaktadır. Antik dönemlerden itibaren süre gelen bu ve benzeri tartışmaların günümüzde de devam etmekte olduğu ve yasal düzenlemelerin hayata geçirildiği bir konu olan sokak hayvanları problemi Türkiye çerçevesinden incelendiğinde sorunun 5199 sayılı kanunda yapılan değişiklikler ile çözülmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu kanun çerçevesinde yapılan değişiklikler belediyelere önemli görevler yüklemektedir. Buradan hareketle Türkiye'de hem resmî kurumların hem de sivil toplum kuruluşlarının hayvan hakları konusunda faaliyet göstermekte olduğu ve mevzuatta hayvan haklarına yönelik yasal metinlerin yer aldığı belirtilebilir. Türkiye'de hayvanlarla ilgili başlıca yasal metinler arasında;

- a) 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu,
- b) Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği,
- c) Hayvanat Bahçelerinin ve Doğal Yaşam Parklarının Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ve
- d) Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik mevzuatta yer alan başlıca kanun ve yönetmelik hükmünde yasal metinler iken bununla beraber Sokak Hayvanlarının Kısırlaştırılması ve Bakımevleri konularını kapsayan genelgeler de ilgili uygulamalara yasal dayanak oluşturan metinler arasında yer almaktadır.

Son olarak ise hem siyasetler hem sivil toplum hem de basın tarafından sıkça tartışma konusu olan *Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* 30 Temmuz 2024 tarihinde meclis genel kurulunda yapılan oylamayla⁶ kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

⁶ Yapılan oylamada 273 kabul, 224 ret ve 1 çekimser oy kullanılmıştır.

Mevzuatta yer alan yasal metinler incelendiğinde *Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği*;

*Ev ve süs hayvanı satan kişilere ve yetkililere verilecek eğitimleri, sahipleni-
lerek bakılan hayvanların çevreye verebileceği zararları önleyici tedbirleri,

*Sahipsiz hayvanların toplanması, kısırlaştırılması, aşılınması vb. faaliyetleri
ve yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeleri, sa-
hipsiz hayvanların çevreye verebileceği zararlara ilişkin alınacak tedbirleri,

* Önlenemez tehditler bulunan acil durumlar dışında hayvanların öldürül-
mesine ilişkin usul ve esasları,

*İl hayvan koruma kurullarının çalışma esaslarını,

*Hayvanları korumak amacıyla geçici bakımevleri ve hastanelerin kurulması
ve bu yerlerdeki faaliyetlerin mali bakımdan desteklenmesine dair usul ve
esasları,

*5199 sayılı kanunda belirtilen idari para cezalarına dair düzenlenecek mak-
buzların şekli, dağıtımı ve kontrolüne dair işlemleri,

belirlemek amaç maddesinde yer alan başlıca konular olarak sayılmıştır.

Hayvanat Bahçelerinin ve Doğal Yaşam Parklarının Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin amaç ve kapsamı;

* Biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla evcil ve yabani hayvanların yaşam
koşullarının sağlanması kapsamında hayvanat bahçelerinin ve doğal yaşam
parklarının kurulması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesine yönelik usul ve
esasları düzenlemek amaç olarak belirtilmiş olup,

* Kapsam açısından ise gerçek veya tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluş-
ları tarafından kurulan hayvanat bahçelerini ve doğal yaşam parklarını kap-
sadığı belirtilmektedir.

*Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetme-
liğin* amacı ise; “deney hayvanları ile yapılacak olan bilimsel araştırma, test, eğitim,
öğretim gibi temel etkinliklerde kullanılan yöntem ve materyaller ile ilgili kabul edile-
bilir etik standartların belirlenmesine, hayvan deneyleri merkezi etik kurulu ve hay-
van deneyleri yerel etik kurullarının kuruluş ve çalışmalarına, yapılması planlanan
işlemlerin sunulmasına, araştırma ve çalışma önerilerinin incelenmesi ve izin veril-
mesine, uygulamaların izlenmesine, deney hayvanları üzerinde yapılan bütün prose-
dürlerin kayıt altına alınmalarına ve bu prosedürlerin anında ya da geriye doğru iz-
lenebilmelerine, bütün işlemlerin denetlenebilirliğinin sağlanmasına ve ilgili işlemler-
in gerektiğinde sonlandırılmalarına ilişkin esasları belirlemektir.” ifadesi yönetme-
liğin ilk maddesinde amacını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bununla
beraber mevzuatta yer alan düzenlemelerin başında gelen 5199 Sayılı Hay-
vanları Koruma Kanunu ise muhtevası ve kapsayıcılığı açısından önem arz

etmektedir. Ayrıca konu ile ilgili güncel tartışmalar da yine 5199 sayılı kanun etrafında meydana gelmektedir. 5199 sayılı kanunda meydana gelen değişiklikler hem siyasi partiler hem de sivil toplum kuruluşları nezdinde en çok tartışılan konuların başında yer almaktadır.

2004 yılında çıkarılan 5199 sayılı kanun, 2024 yılında köklü bir değişiklik yaşayarak meclis genel kurulunda kabul edilmiş ve kanuna bu değişiklikler eklenerek yeni haliyle yasalaşmıştır. Kanuna yeni maddelerin eklenmesi, tanım değişiklikleri ve yürütmeye dair değişiklikler olmak üzere 17 maddede değişiklik önerilmiştir. Resmî Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe giren bu değişiklikler etrafında tartışmalar devam etmektedir.

Kanun teklifiyle getirilen başlıca değişiklikler 7527 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da şu şekilde yer almaktadır;

- Hayvanları Koruma Kanunu'nun 1. maddesinde "*Kanunun amacı;*" ibaresinden sonra gelmek üzere "*insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla*" ibaresi eklenmiştir
- Kanunun 3. maddesinde yer alan "*ve hayvanların rehabilite edileceği*" ibaresi "*hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği*" şeklinde değiştirilmiştir.
- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b)⁷ bendi yürürlükten kaldırılmış, aynı maddede yer alan "*hayvanlara bakan veya bakmak*" ibaresi "*hayvanları sahiplenmek*" şeklinde ve "*ve güçten düşmüş hayvanların korunması*" ibaresi "*hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakılmaları*" şeklinde değiştirilmiştir.
- Kanunun 6 ncı maddesinde yer alan "*3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanununda öngörülen durumlar dışında*" ibaresi "*kanuni istisnalar hariç*" şeklinde, "*çevreye olabilecek*" ibaresi "*insan ve çevre sağlığı için oluşabilecek*" şeklinde, dördüncü fıkrasının son cümlesi "*Bakımevlerine alınan hayvanlar bakanlık veri sistemine kaydedilir ve rehabilite edilen köpekler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.*" ve "*hayvanlara bakan veya bakmak*" ibaresi "*hayvanları hayvan bakımevi kurarak sahiplenmek*" şeklinde değiştirilmiştir.
- Kanunda yer alan "*Öldürülmesi*" ibaresi "*Ötanazisi*" şeklinde ve 13 üncü maddesinin başlığı "*Hayvanların ötanazisi*" şeklinde değiştiril-

⁷ Evcil hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir

miş, maddeye birinci fıkrasından önce gelmek üzere “Bakımevine alınan köpeklerden; insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olanlara 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen tedbir uygulanır. Yerel yönetimler sahihsiz köpeklerle ilişkin yürüttüğü iş ve işlemlerde Bakanlar Kurulunun 28/8/2003 tarihli ve 2003/6168 sayılı Kararı ile onaylanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi kapsamında gerekli idari tedbirleri almaya yetkilidir.” eklenmiş ve mevcut ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Öldürme esas ve usulleri” ibaresi “Öldürme ve ötanazi işlemine ilişkin esas ve usuller” şeklinde değiştirilmiştir.

- Kanunun 14. Maddesinde yer alan “Tıbbî” ibaresi “Kanunî ve tıbbî” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra “Yerel yönetimler adına toplanan sahihsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek veya bakımevinde barındırılan köpekleri bakımevi dışında bir yere bırakmak.” eklenmiştir.
- 5199 sayılı Kanunun 16’ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (f) bendi yürürlükten kaldırılmıştır. “b) İl sınırları içinde hayvanların korunmasına ilişkin ve sahihsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip, sorunların çözüm tekliflerini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak, yıllık hedef raporları hazırlayıp Bakanlığın uygun görüşüne sunmak, Bakanlığın olumlu görüşünü alarak insan, hayvan ve çevre sağlığına ilişkin her türlü önlemi almak,”
- Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi, “İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Kanunun 24’üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bu suretle bulundurduğu” ibaresi “veya sahiplendiği” şeklinde ve fıkranın son cümlesi “Söz konusu hayvanlardan sahiplendirilme niteliği olanlar sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevinde barındırılır.” olarak değiştirilmiştir.

- Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde yer alan “ikinci” ibaresi “dördüncü” şeklinde, (j) bendinde yer alan “hayvan başına iki bin” ibaresi “hayvan başına altmış bin” şeklinde ve aynı bentte yer alan “idarî para cezası.” ibaresi “; (o) bendine aykırı davrananlara hayvan başına elli bin Türk lirası idarî para cezası.” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan “hayvan koruma gönüllüsü,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.
- Kanunun 28/A maddesinin ikinci fıkrasına “birinci” ibaresinden sonra gelmek üzere “, ikinci ve üçüncü” ibaresi eklenmiş ve yedinci fıkrasında yer alan “hayvan koruma gönüllüsü,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.
- Kanunun ek 1 inci maddesinin başlığı “Yerel yönetimlerin sorumluluğu” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasında yer alan “büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkraya “korunması ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “sahiplendirilinceye kadar” ibaresi, ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “olmayan belediyeler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile il özel idareleri” ibaresi eklenmiş ve fıkranın üçüncü ve dördüncü cümleleri ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilit edilen köpekler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.”
“Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, geçici 4’üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilite etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.”
- Kanunun geçici 4’üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“Geçici madde 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla ve mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle yükümlüdür.”
Belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için kesinleşmiş en son bütçe ge-

lirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Belediyelerce bu maddenin ikinci fıkrasında belirlenen oranların üzerinde yapılan harcamaların yüzde 40'ı, tevsik edilmesi kaydıyla ilgili belediyeye Hazine ve Maliye Bakanlığınca aktarılır. Ancak, aktarılacak tutar hiçbir şekilde ikinci fıkrada belirlenen oranların yüzde 40'ını geçemez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2025 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldirmek zorundadır."

- Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"veya ona bakan"* ibaresi, dördüncü fıkrasında yer alan *"ve kontrollü hayvanları bulundurma ve"* ibaresi ile 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan *"ev hayvanları ile"* ibaresi metinden çıkarılmış, Üçüncü Kısım İkinci Bölüm başlığında yer alan *"ve Hayvan Koruma Gönüllüleri"* ibaresi kanun metninden çıkarılmış ve 18 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer taraftan hayvan haklarının korunması gerekliliği Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi⁸ ve Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi⁹ gereğidir. Türkiye'nin imzacı olması nedeniyle de yasal bir bağlayıcılık söz konusudur.

Tartışmaların odağında yer alan değişiklikler sokak hayvanlarının (özellikle köpeklerin) kitlesel bir şekilde ölüme mahkûm edileceği ve kanunun uygulanmasının imkânsız olduğu yönünde iddialar olarak yansımaktadır. Bununla beraber kanunun iptali için Anayasa Mahkemesine başvuran Cumhuriyet Halk Partisi yaptığı basın açıklamasında sokaklarda yaşayan hayvanların sayısının hayvan barınaklarının kapasitesinin çok üstünde olduğunu bundan dolayı da kanunun uygulanmasının imkânsız olduğunu dile getirmektedir (ankahaber.net). Benzer bir açıklama Adalet ve Kalkınma Partili bir belediye başkanı olan Düzce Belediye başkanı tarafından da yapılmış olup yasanın uygulanmasının pratik olarak mümkün olmadığını, çözüm olarak kısırlaştırma uygulamalarının yaygınlaştırılması gerektiğini ve sahipsiz hay-

⁸ 15 Ekim 1978 tarihinde Paris'teki UNESCO merkezinde ilan edilmiştir.

⁹ Türkiye 2003 yılında sözleşmeye taraf olmuştur.

vanların uyutulmasının çözüm olarak düşünülmemesi gerektiğini ifade etmiştir (duzce.bel.tr; sozsakarya.com). Görüldüğü üzere tartışmalar genellikle hayvanların uyutulmasına ve tüm sokak hayvanlarının barınaklara yerleştirilmesine yönelik düzenlemeler etrafında vuku bulmaktadır. Ancak diğer taraftan bahse konu olan mekanların kentsel mekanlar olması hasebiyle sorumluluk sahibi idarelerin belediyeler olarak değerlendirilmesi ve bu sorumluluğun sosyal belediyeçilik anlayışıyla örtüştüğü iddiasının ihtimale imkân bırakmadığı görülmektedir.

Yöntem

Nitel araştırma deseni olarak tasarlanan çalışma retrospektif ve doküman analizi teknikleri kullanılarak şekillenmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de hayvan hakları ile ilgili yasal düzenlemelerin nasıl geliştiği, yasal pratiklerin hangi aşamaya geldiği ve uygulanabilirliği tartışılmıştır. Doküman analizi tekniğinden yararlanılmak istenmesinin temel nedeni konu ile ilgili basında çıkan haberlerin ve yasal düzenlemelerin güncelliğini koruyor olmasının ve riye ulaşmayı mümkün kılmasıdır. Bir nitel araştırma tekniği olan doküman analizi yazılı belgelerin içeriğini sistematik bir biçimde analiz etmek için kullanılmaktadır (Kıral, 2020:173). Sokak hayvanları sorunu tarihsel ve yasal yönleriyle incelenmiştir. Aynı zamanda betimsel bir tasarım olan çalışma durum analizi olarak da kendisini konumlandırmaktadır. Belirli bir örnek üzerinde araştırılan konuyu derinlemesine incelemeyi amaç edinen durum çalışması, karmaşık gibi görünen olayların kapsamlı olarak çözümlenmesi sürecini kapsamaktadır (Subaşı & Okumuş, 2017;420). Durum çalışmalarında ele alınan konuya dair istatistiksel veriler ve genellemeler yapmaktan ziyade kuramsal, analitik genellemeler yapılmaktadır (Aytaçlı, 2012;2). Bu çerçevede çalışmada elde edilen veriler sokak hayvanları örneğinde analitik doküman analizi tekniğiyle çözümlenmiştir.

Bulgular

Literatürdeki çalışmalardan, yasal düzenlemelerden ve konu ile ilgili basında yer alan haberlerden elde edilen veriler ışığında çalışmanın bulgularını belirli başlıklar altında toplamak mümkündür. Buna göre;

*Düzenlemelerin insan, çevre ve hayvan sağlığının korunması amacıyla yapıldığı,

*Yapılan düzenlemelerin mevcut sorunları çözme potansiyelinin düşük olduğu,

*Düzenlemelerde yer alan ötanazi kavramının hukuki ve etik açıdan daha net tanımlanması gerektiği,

*Yerel yönetimlere getirilen sorumlulukların uygulanabilirliğinin düşük olması, bütçe gelirlerinin belirli bir oranının ayrılması hükmünde yer alan muğlak ifadeler ve mali yükümlülüklerin tüm belediyeler nezdinde yerine getirilebilme potansiyelinin zayıf olduğu,

*Hayvan koruma gönüllülerine ilişkin düzenlemelerin kaldırılması hükmü için sivil toplum katılımına olumsuz bir etki sağlayacağı ve

*Kanuni istisnalar hariç gibi muğlak ifadelerin kanunun uygulanmasında karışıklığa yol açabilme ihtimali araştırmanın başlıca bulguları arasında yer almaktadır. Ayrıca sokak hayvanlarına karşı yürütülecek faaliyetlerin sosyal belediyecilik anlayışının bir gereği olduğu iddiası da araştırma da elde edilen veriler çerçevesinde bulgular arasında yer almaktadır.

Sonuç

Günümüzde nüfusun büyük bir kısmı kentlerde yaşamaktadır. Kentlerde ön plana çıkan yerel yönetim birimleri olarak belediyeler ise sınırları içerisinde yaşayan insanların belediye nitelikteki ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğuyla birlikte sosyal devlet ilkesinin mantıksal arka planında yatan birçok görevi de üstlenmiş durumdadırlar. Literatürde sosyal belediyecilik olarak karşılık bulan hizmet görme ilkesi eğitimden sağlığa, kültürden sanata, kent güvenliğinden refaha kadar toplumsal yaşamın birçok boyutunu kapsamaktadır. Bu bağlamda genellikle belediye sınırları içerisinde var olan, zaman zaman da kent sakinlerinin güvenliğini ve sağlığını tehdit eder duruma gelen sokak hayvanları konusunda da belediyelere sorumluluk düşmektedir. Hayvan barınaklarının işletilmesi, sokak hayvanlarının kısırlaştırılması, rehabilite edilmesi ve rehabilitasyonu mümkün olmayanların ötanazisi gibi uygulamalarda belediyeler yetkili kılınmaktadır. Ancak, bu noktada hayvan bakım evi ve rehabilitasyon merkezleri kurma zorunluluğu olan belediyelerin bütçe konusunda ortaya çıkacak problemler kaçınılmaz görünmektedir. Benzer şekilde hayvanların sahiplerinceye kadar bakımı da mali yükü artıracak bir uygulama olarak düzenlemede yer almaktadır.

Sonuç olarak yapılan yasal düzenlemeler belediyeleri insan-hayvan – çevre sağlığı noktasında daha etkin bir aktör haline getirirken özellikle düşük

gelirli belediyeler açısından önemli bir mali yük oluşturabilecektir. Belediyelerin insan kaynağı ve altyapı kapasitelerinin de bu düzenlemeler neticesinde yeterli olmama ihtimali görülmektedir. Diğer taraftan belediyelerin daha fazla sorumluluk alması sistematik ve bilimsel yaklaşım geliştirmelerine olanak sunacak faaliyetleri sağlayabilecektir. Ayrıca mali kaynakların zorunlu olarak ayrılması sahipsiz hayvanların yaşam koşullarını daha olanaklı hale getirebilecektir. Son tahlilde yaşanan tartışmaların ve yapılan düzenlemelerin belediyelere daha fazla sorumluluk yüklediği ve bazı belediyelerin bu sorumluluğu taşıyamayacağı (özellikle mali bağlamda) görülmektedir. Ancak sivil toplumu dışlamadan merkez, yerel ve sivil toplum iş birliği ile sokak hayvanları sorununa daha etkili çözümler üretilebileceği ve bu bağlamda sosyal belediyeciliğe dair başarılı uygulamaların gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

Extended Abstract

Stray Animals and Current Debates in the Context of the Understanding of Social Municipalism

There is no single definition of the welfare state. The nature of the welfare state may vary depending on the social policies implemented by different countries. With this variable structure, definitions of the welfare state also show diversity. At this point, differences arise regarding which concept is placed at the center of approaches to defining the welfare state. The state intervenes in the functioning of social and economic life to address income inequality primarily in the fight against poverty and to ensure social justice. In this context, the welfare state provides services that generate social benefits in various fields, ranging from education and healthcare to housing services. Today, a large portion of the population resides in urban areas. As prominent local government units in cities, municipalities are not only responsible for meeting the civic needs of residents within their jurisdiction but also undertake many duties that align with the underlying principles of the welfare state. The size of the population they serve and the scope of their authority bring both central and local government units to mind when discussing the welfare state. The concept of the welfare state, which ensures minimum income security, provides social security, and offers services such as education, healthcare, and housing, is reflected at the local level through social municipalism. In this context, services provided to socially vulnerable and disadvantaged groups, in particular, represent the localized manifestation of the welfare state.

The issues that municipalities address within the scope of social municipalism can be categorized into three main areas:

1. Problems arising from the functioning and structure of society that require urgent intervention, such as unemployment, poverty, and begging.
2. Meeting the needs of people affected by disasters occurring within municipal boundaries.
3. Addressing the challenges faced by elderly individuals, children, and people with disabilities who are negatively impacted by urban and environmental issues.

Within the framework of social municipalism, the services provided are generally aimed at disadvantaged groups and urban services designed to meet the needs of the local population. When focusing on the issue of eliminating the adverse conditions affecting urban residents, particularly the elderly, disabled, and children, which arise from urban and environmental problems, it becomes evident that issues related to

street animals can also be considered within the scope of social municipalism activities. When examining the services expected from municipalities under the principle of social municipalism, it becomes clear that the effective provision of many of these services is closely related to the presence of street animals in urban areas. For example, the inclusion of social amenities such as parks and gardens in cities addresses the needs of citizens; however, the presence of street animals in parks and other urban areas, such as children's playgrounds, cafes, social facilities, and benches, increases the likelihood of encountering street animals, which may cause discomfort or unease for the people. In Turkey, there are ongoing debates regarding street animals. The legal changes at the center of these discussions are often framed with claims that street animals (particularly dogs) will be condemned to mass death and that the implementation of the law is impossible. Additionally, the Republican People's Party (CHP), which filed a petition to the Constitutional Court for the repeal of the law, stated in a press release that the number of street animals far exceeds the capacity of animal shelters, making the law's implementation unfeasible.

The study, designed as a qualitative research design, was shaped using retrospective and document analysis techniques. In this context, the development of legal regulations regarding animal rights in Turkey, the stage of legal practices, and their applicability were discussed. Document analysis is used to systematically analyze the content of written documents

The main findings of the research include:

- The regulations are made with the aim of protecting human, environmental, and animal health.
- The potential of the regulations to address existing problems is low.
- The concept of euthanasia included in the regulations needs to be more clearly defined from both legal and ethical perspectives.
- The feasibility of the responsibilities assigned to local governments is low, as vague expressions in the provision requiring a certain percentage of budget revenue to be allocated, as well as the financial obligations, make it difficult for all municipalities to meet these requirements.
- The provision to remove regulations related to animal protection volunteers is likely to negatively impact civil society participation.
- Vague expressions such as "except for legal exceptions" could lead to confusion in the implementation of the law.

Municipalities are responsible for addressing issues related to street animals, which generally exist within city boundaries and sometimes pose a threat to the safety and health of urban residents. Municipalities are authorized to manage animal shelters, neuter street animals, rehabilitate them, and carry out euthanasia for those that cannot be rehabilitated. However, municipalities that are required to establish animal

care facilities and rehabilitation centers are likely to face inevitable budgetary challenges. Similarly, the provision for the care of animals until they are adopted also adds to the financial burden.

As a result, the legal regulations make municipalities more effective actors in terms of human-animal-environmental health, but they may also create a significant financial burden, especially for low-income municipalities. The human resources and infrastructure capacities of municipalities may also be insufficient as a result of these regulations. On the other hand, taking on more responsibilities will enable municipalities to develop more systematic and scientific approaches in their activities. Additionally, the mandatory allocation of financial resources could improve the living conditions of stray animals. Ultimately, it appears that the discussions and regulations place more responsibility on municipalities, and some municipalities may not be able to bear this responsibility, particularly in financial terms. However, it is believed that more effective solutions to the street animal issue can be developed through collaboration among the central government, local governments, and civil society, and that successful implementations of social municipalism can occur in this context.

Kaynakça/References

- Ak, Ö. (2017). Hayvanların evcilleştirilmesi. *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, S.601, 69-70. <https://www.tubitak.gov.tr>
- Ak Partili Belediye Başkanından Sokak Hayvanları Yasasına İtiraz. (2024, 29 Aralık). *Söz Sakarya*. <https://sozsakarya.com/haber/21105205/ak-partili-belediye-baskanindan-sokak-hayvanlari-yasasina-itaraz>
- Akbulut, O., & Çobanoğlu, N. (2020). Türk hukukunda hayvanların korunmasına ilişkin yasal mevzuat ve bu mevzuata göre hayvanların hukuki durumları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 36, 1-37.
- Akdoğan, Y. (2006). Sosyal belediyecilik. *Yerel Siyaset Dergisi*, 3, 44-45.
- Akıllı, H. (2018). Belediyelerin sokak hayvanlarına yönelik görev ve sorumluluklarının değerlendirilmesi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 27(3), 95-118.
- Aygen, M. (2014). Sosyal belediyecilik üzerine bir inceleme: Elazığ Belediyesi örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 173-192.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri*. Sentez Yayınları.
- Balcılar, A. N., & Çınarlı, S. (2020). Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları ve Bornova Belediyesi örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 1-20.
- Barr, N. (2012). *Economics of the welfare state*. Oxford University Press.

- Başkan Özlü'den Sokak Hayvanları Sorununa Barışçıl Yaklaşım. (2024, 28 Aralık). *Düzce Belediyesi*. <https://duzce.bel.tr/11800-baskan-ozlu-den-sokak-hayvanlari-sorununa-bariscil-yaklasim>
- CHP Sokak Hayvanları Yasasının İptali İçin AYM'de Dava Açtı. (2025, 7 Ocak). *ANKA Haber*. https://ankahaber.net/haber/detay/chp_sokak_hayvanlari_yasasi-nin-iptali-icin-aymde-dava-acti_192178
- Dündar, Z. Ö. (2011). Türkiye'de kentsel yoksulluk açısından sosyal belediyeciliğin önemi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1(2), 117-126.
- Göze, A. (2000). *Siyasal düşünceler ve yönetimler* (1. baskı). Beta Yayıncılık.
- Gürler, A., & Osmanağaoğlu, Ş. (2009). Türkiye'de Hayvanları Koruma Kanunu'nun tarihsel gelişimi. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 15(3), 325-330.
- Güven, A., & Yazar, B. (2021). Tüm canlılar için sosyal belediyecilik. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 17-40.
- Habertürk. (2024, 16 Nisan). 12 yaşındaki çocuğu köpeklerden babası kurtardı. *Habertürk*. <https://www.haberturk.com/12-yasindaki-cocugu-kopeklerden-babasi-kurtardi-2340901>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Köybaşı, S. (2018). Yeni bir anayasal hak öznesi olarak hayvan – I ve II. *Anayasa Hukuku Dergisi*, 7(13), 103-156.
- NTV. (2024, 15 Nisan). Misafirliğe giden yaşlı adama köpek saldırdı. *NTV*. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/misafirlige-giden-yasli-adama-kopek-saldirisi>
- Saldana, J. (2019). *Nitel araştırmalar için kodlama el kitabı* (A. Tüfekçi & N. Şad, Çev.). Pegem Akademi.
- Sallan Gül, S. (2004). *Sosyal devlet bitti, yaşasın piyasa!* Etik Yayınları.
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Takvim. (2024, 28 Ekim). İstanbul'da başıboş köpek dehşeti! Yaşlı adamı az kalsın parçalıyorlardı. *Takvim*. <https://www.takvim.com.tr/yasam/2022/05/06/istanbulda-basibos-kopek-dehseti-yasli-adami-az-kalsin-parcaliyorlardi>
- Yılmaztürk, A., & Güler, T. (2017). Sosyal devlet anlayışının yerel karşılığı: Sosyal belediyecilik ve temel sorunları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-15.
- Mevzuatlar ve Yönetmelikler**
- Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği. (T.C. Resmi Gazete, 26610, 2007).
- Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik. (T.C. Resmi Gazete, 28914, 2014).
- 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu. (T.C. Resmi Gazete, 25509, 2004).

Nahit Bek

2011 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun olmuştur. 2013 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamıştır. 2018 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda doktorasını tamamlamıştır. Özel sektör ve kamu kurumlarında çeşitli görevlerde bulunduktan sonra yazar, 2020 yılında öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamıştır. 2020 yılından bu yana Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Yazar, çevre sorunları, kentleşme ve yerel yönetimler alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

In 2011, he graduated from Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration. In 2013, he completed his master's degree at Çanakkale Onsekiz Mart University, Department of Public Administration. In 2018, he completed his doctorate at the Department of Public Administration, Institute of Social Sciences at the same university. After working in various private sector and public institutions, the author started to work as a faculty member in 2020. He has been working as a faculty member at Çanakkale Onsekiz Mart University since 2020. The author Works in the scopes of environmental problems, urbanization and local governments.

E-mail: nahitbek@gmail.com